[MIN]ISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
—
DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY
—
WYDZIAŁ PRASOWY

PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

TREŚĆ:

Nr. 113 Warszawa, dnia 24 maja, 1927 r.

P R Z E G L Ą D   P R A S Y   Z A G R A N I C Z N E J.

/B i u l e t y n   c o d z i e n n y/

Nr. 113 Warszawa, dnia 24 maja, 1927

1. S P R A W Y   P O L S K I E.

STOSUNKI POLSKO-NIEMIECKIE.

DEUTSCHE DIPLOMATISCH POLITISCHE KORRESPONDENZ 25.V półurzędowy organ podaje art. p.t. "Konflikty z Polską", który jest do pewnego stopnia odpowiedzią na żądanie, wystosowane przez organ socjalistyczny "Vorwarts" do rządu Rzeszy, by rząd ten, wyjaśnił urzędowo o ile dokładnemi były doniesienia dzienników niemieckich o terrorze wyborczym w Rybniku i czy ścisłą jest cyfra 96%-ego udziału w wyborach podana prze komunikaty w Polsce. "Korrespondenz" pisze: Polskie czynniki urzędowe zaprzeczają wprawdzie istnieniu zorganizowanej i bezkarnej akcji terorystycznej. Jednocześnie jednak dowiadujemy się, że Volksbund niemieck przedłożył Calonderowi obszerną skargę, stwierdzającą na zasadzie poświadczeń lekarskich ciężkie poranienie około 30 obywateli rybnickich niemieckiej narodowości. Ale nawet, gdyby się było skłonnym do przyznania, że w pierwszych wiadomościach o tych częstych wykroczeniach szczegóły były przesadzone, albo wskutek zrozumiałego wzburzenia z powodu krwawych zajść niedokładnie przedstawione, pozostaje fakt ciężkich wykroczeń, którym władze polskie pomimo uprzednich ostrzeżeń i próśb o obronę, nie przeszkodziły. Że takie teroryzowanie mniejszości niemieckiej i niedostateczne przynajmniej bronienie jej jest z umową genewską niezgodne, -to nie ulega dyskusji. Przewodniczący komisji mieszanej p.Calonder będzie się zajmował temi zajściami na skutek skargi Volksbundu, potrzeba będzie jednak bardzo uchwytnych dowodów, nim wzmocni się nadzieja ludności, że władze polskie poświęcą więcej uwagi chronieniu jej przed wykroczeniami terorystów. Niemcy - oświadcza "Deutsche Korresp." niezmiennie pragną oparcia stosunków z Polską na traktatach i załatwienia istniejących kwestji spornych między nią i niemi. Wypadki rybnickie zaś, a szczególnie sposób, w jaki traktuje je polska opinja publiczna, są poważną przeszkodą na drodze do urzeczywistnienia tego niemieckiego pragnienia. Art. kończy się przyznaniem, że w sprawie wykonywania przez Polskę kompromisu szkolnego Berlin nie otrzymuje w ostatnich czasach żadnych wiadomości, któreby dawały powód do nowego uskarżania się na władze polskie.

THE DAILY NEWS 19.V. Dowiaduje się, że Niemcy mają zwrócić uwagę mocarstw na programy budowy łodzi podwodnych niektórych państw sąsiadujących z niemi. W tej nowej działalności niektórych mniejszych państw Niemcy widzą sposobność dla prowadzenia propagandy w ich własnych interesach. Niemcy zamierzają wysłać memorandum do Ligi Narodów, w którem mają zaznaczyć, że podczas gdy Niemcom traktat Wersalski zabrania budowy łodzi podwodnych jakiejkolwiek konstrukcji, to szereg państw czynnie korzysta ze swobody pod tym względem. Polska naprz. zamówiła 3 łodzie podwodne we Francji i prowadzi rokowania w kwestji 6 innych. Tak samo Finlandja a nawet Łotwa budują nowe łodzie podwodne. Rosja, Szwecja i Danja również budują, wobec czego propagandyści niemieccy wskazują, że w niedługim czasie wszystkie państwa bałtyckie z wyjątkiem Niemiec, będą posiadały flotyllę łodzi podwodnych. W dalszym ciągu Niemcy wskazują, że we Francji budują się dla Polski dwa pancerniki o bardzo silnem uzbrojeniu.

POLSKA A CZECHOSŁOWACJA.

KOENIGSBERGER HART.ZTG. 21.V. W art. wst. p.t. "Polska i Mała Entente'a" pisze, że usiłowania posła Lasockiego, popieranego przez piastowców nie zostały w Pradze uwieńczone powodzeniem, gdyż nie doprowadził on do przymierza polsko-czeskiego. W czasie wizyty min. Benesza w Warszawie część prasy widziała już nawet bliski sojusz wojskowy i przystąpienie Polski do Małej Entente'y, tak iż spotkanie w Warszawie - pisze - było demonstracją przeciwko Niemcom. W ciągu tych 2 lat stosunki się pod wielu względami zmieniły i Czechosłowacja weszła na inną drogę polityki zagranicznej. Udział niemców w gabinecie praskim wpłynął na zmianę stosunku do Niemiec. Po traktacie węgiersko-włoskim niedawno min. Benesz na tajnej konferencji gospodarczej mówił o dwóch blokach państw w Europie: do pierwszego należą Francja, Niemcy i Rosja, a do drugiego Anglja i Włochy i wskazał Polskę jako mąciciela pokoju; oraz opowiedział się za ograniczeniem wpływu Włoch w Europie środkowej. Ostatnie konferencja Małej Entente'y przyczyniła się do jej ożywienia. Francja pragnie ją utrzymać przy życiu, aby szachować Włochów, zarazem wywarła w Pradze nacisk, aby Czesi probowali ponownie przyciągnąć Polskę do Małej Entente'y, t.j. zapewniając jej kierownictwo w tem porozumieniu. Należało przy tej okazji uśpić zazdrość Czechów, dlatego Paryż wskazywał na fakt, że Polska nie jest "żandarmem Francji nad Wisłą". Jest wątpliwe czy udadzą się te usiłowania Francji w kierunku ożywienia Małej Entente'y przez dopływ krwi polskiej. Może to być bardzo bolesna i kosztowna operacja, nietylko dla państw M.Entente'y ale i dla Polski.

2. Z A G A D N I E N I A O G O L N E.

STOSUNKI ANGIELSKO-SOWIECKIE.

THE MORNING POST 20.V. Kor. dyplom. pisze, że traktat handlowy z Sowietami w obecnej swej formie niedługo przestanie istnieć. Rząd sowiecki będzie miał do wyboru dwie alternatywy, albo zgodzić się na umowę na zwykłych międzynarodowych zasadach handlowych, albo też zupełnie zaprzestać stosunków handlowych z Anglją. Przyznanie przywilejów dyplomatycznych dla niektórych członków misji handlowej okazało się zbyt wielkiem niebezpieczeństwem, by mogło być nadal kontynuowane.

THE WESTMINSTER GAZETTE 19.V. Kor. dyplom. pisze, że rozpoczęła się kampanja na szeroką skalę, zmierzająca do dyplomatycznej i ekonomicznej izolacji Rosji sowieckiej. Angielskie ministerstwo spraw zagranicznych nie uważa zerwania stosunków za niebezpieczeństwo dla Europy. Inicjatywa będzie w rękach rządu angielskiego; inne rządy gotowe są pójść za jego przykładem. W pierwszym rzędzie dotyczy to Francji. Rewizja w Arcos jest tylko jednym z etapów polityki angielskiej wobec Sowietów. Rząd angielski postanowił najpierw doczekać się fiaska planów sowieckich w Chinach, a potem zamknąć im drzwi na zachodzie. Po niepowodzeniu na wschodzie rząd sowiecki zwrócił swą uwagę ponownie na zachód, starając się uzyskać kredyty handlowe. Wysiłki w tym kierunku to - prawie pomyślne rokowania z Midland Bank, stanowisko Sowietów w Genewie. Foreign Office uważa, że groźba sowiecka ekonomicznego odwetu w formie oddania innym krajom zamówień, przeznaczonych dla Anglji

np. w Niemczech nie ma znaczenia. Niemcy nie mogą udzielić długoterminowych kredytów bez pomocy Anglji, ta zaś nie będzie udzielona. Ekonomiczna i dyplomatyczna izolacja nie oznacza koniecznie zerwania. Może wywołać ona jednak ekonomiczną depresję w Sowietach i niepowodzenie polityki Stalina. W różnych kołach dyplomatycznych uważa się, że rząd brytyjski osiągnął dyplomatyczny sukces kosztem Sowietów.

THE DAILY TELEGRAPH 21.V. Kor. dyplom. pisze, że w razie zerwania stosunków pomiędzy Anglją i Sowietami nie jest rzeczą wykluczoną iż w niedalekiej przyszłości Włochy pójdą za przykładem Anglji i odwołają swego ambasadora z Moskwy.

WESTMINSTER GAZETTE 20.V. Kor. polityczny pisze, że w łonie gabinetu istnieje silna partja żądająca zerwania stosunków. Akcja ta wywołałaby duże zadowolenie w kołach zwolenników rządu. Stanowisko Foreign Office uległo zmianie i jest wątpliwe by Chamberlain sprzeciwiał się zerwaniu stosunków o ile większość jego kolegów będzie tego pragnęła.

THE DAILY HERALD 20.V. Pisze, że w łonie gabinetu panuje różnica opinji co do stanowiska jakie należy zająć wobec Sowietów. "Dic hards" są zdania, że bez względu na to co zostało czy też nie zostało znalezione podczas rewizji, sposobność powinna być wykorzystana dla zerwania stosunków dyplomatycznych.

IBIDEM. Zarzuca w art. wst. rządowi milczenie w kwestji rewizji w Arcos i uważa je za skandal i hańbę. Partja pracy zażąda należytych wyjaśnień.

THE DAILY TELEGRAPH 21.V. pisze, że Sowiety wycofują swe depozyty z Londynu. W kołach niemieckich panuje pewna obawa, by zerwanie angielsko-sowieckich stosunków nie przyczyniło się do ograniczenia angielskich kredytów handlowych dla Niemiec, ponieważ mogłyby być one użyte dla ekspansji handlu niemieckiego w Rosjisowieckiej.

THE DAILY MAIL "0.V. Kor. polityczny pisze, że rząd angielski odraczając zerwanie stosunków z Rosją sowiecką miał nadzieję, że uda mu się pozyskać współdziałanie innego kierowniczego mocarstwa. Bezwątpienia kwestja ta była tematem rozmów między Chamberlain'em i Briand'em.

ECHO DE PARIS 21.V. W art. Pertinaxa zastanawia się nad tem co zrobi Francja jeżeli Anglja zerwie z Sowietami. Zerwanie stosunków anglo-sowieckich jest nieuniknione. W przeciwnym razie postawiłby się bowiem p.Baldwin w trudnej sytuacji i to tak wobec swoich wrogów jak i przyjaciół. Na wypadek zerwania stosunków Francja powinna pójść tą samą drogą. Nie mając nawet powodów tak ważkich, jakie posiada, Francja musi oglądać się na poczynania angielskie. Zerwanie z Rosją niewątpliwie popchnie Anglję w ramiona Niemiec. Anglja będzie usiłowała pociągnąć za sobą Francję. W tym wypadku musi jednak zwrócić uwagę na znane w tej sprawie stanowisko francuskie. Walka z bolszewizmem jest zaczęta. Ale skuteczna może być tylko wtedy jeżeli zwalczy się wroga u siebie, jeżeli się odsunie komunistów francuskich od władzy.

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA EKONOMICZNA.

CORRIERE DELLA SERA 21.V. pisze o konferencji ekonomicznej w Genewie, że nie była to konferencja dyplomatyczna, a więc obowiązująca

[illegible]

[illegible] 21.7. [illegible] píše, že v [illegible]

[illegible] 22.7. [illegible] píše, že v [illegible]

[illegible] 22.7. píše, že v [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] píše, že [illegible]

[illegible]

[illegible] NEWS [illegible]

[illegible]

dla państw, które brały w niej udział. Była to narada ludzi biegłych w sprawach gospodarczych. W Genewie ma się nadzieję, że całość zaleceń wypracowanych tam będzie mogła wywrzeć pewien wpływ moralny na przyszłą orjentację handlowej polityki europejskiej i że uznanie pewnych interesów ogólnych może z czasem wpłynąć na interesy narodowe. Więcej nie można się spodziewać ani wymagać od tej pierwszej próby, jaką była konferencja gospodarcza.

IL POPOLO D'ITALIA 21.V. zaznacza, że ponieważ większa część konferencji składała się ze wzolenników kartelów zasługą delegacji włoskiej, a specjalnie Pirelliego było mogli włączyć do wniosków wszystkie ważne zastrzeżenia. Możność uciekania się do arbitrażu wrazie konfliktu pomiędzy kartelem przemysłowym a krajem lub przemysłem poszkodowanym, stanowi poważną gwarancję interesów tych ostatnich. I to zawdzięcza się delegacji włoskiej.

BERLINER TAGEBLATT 19.V. Kor. z Genewy pisze o propozycji sowieckiej na konferencji gospodarczej co do uznania monopolu handlu zagranicznego, co następuje: postawienie tej sprawy na ostrzu miecza przez delegację sowiecką nie było niespodzianką, ponieważ już od kilku dni toczyły się obrady za kulisami rozmów oficjalnych i rosjanie dawali do zrozumienia, że wrazie nieprzyjęcia ich tezy opuszczą konferencję. Wśród nich panuje przekonanie, że istnieje nieprzyjazna atmosfera dla ich żądań. Przedewszystkiem nie popiera żądań Rosji Anglja.

Przewodniczący konferencji Theunis okazuje powściągliwość a nawet niechęć wobec żądań rosjan. Stanowisko delegacji francuskiej jest dobrze ujęte w oświadczeniu przemysłowca Peyerimhoffa, które jest zarazem odpowiedzią na żądania rosyjskie. Delegacja niemiecka zasadniczo przechyla się na stronę rosyjską, zgadza się na przyjęcie rezolucji sowieckiej do programu końcowego. Opowiedziała się ona za współpracą z Sowietami i wierzy, że obecne trudności zostaną usunięte. Groźbie Rosjan, że natychmiast odjadą, gdyby ich żądania nie zostały spełnione, nie przypisuje się wśród uczestników konferencji zbyt wielkiego znaczenia. Rosjanie jednak obstają przytem, aby conajmniej w bieżącym tygodniu zapadło postanowienie, czy zostanie przyjęta zadawalniająca formuła dla ich rezolucji.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

SIEGODNIA 22.V. /Ryga/ donosi, że na Litwie rząd Valdemarasa wydał do ludności odezwę, w której dowodzi, że z powodu nieudolnej konstytucji państwowej rząd litewski znalazł się w zależności nie od sejmu lecz od centralnych komitetów poszczególnych stronnictw. Mniejszości narodowe zaczęły odgrywać poważną rolę, którą zachowały na przyszłość, gdyby wybory do sejmu oprzeć na dawnych ustawach. Rząd opracował inny system wyborów, a mianowicie: zmniejszenie do połowy liczby posłów, sejm wybiera na 5 lat, prezydenta zaś wybiera cały naród na 7 lat. Opozycja i mniejszości narodowe z tem się nie zgodziły. Na skutek czego rząd nie może przystąpić do nowych wyborów do sejmu i uważa, że obecnem zadaniem jego jest przeprowadzenie referendum w sprawie powyższej.

LIETUVA 20.V. w art. wst. omawia konieczność zwiększenia tranzytu towarowego na kolejach litewskich. Gospodarka kolejowa jest prowadzona niedbale, na skutek czego wkrótce trudno będzie uniknąć poważniejszego deficytu. Dziennik ubolewa nad tem, że Polska wydarła Litwie nietylko Wilno, ale i tranzyt towarowy i osobowy, a przecież Litwa pod względem tranzytu towarowego z powodu krótkiej drogi mogłaby poważnie konkurować z Polską.

Do r. 1926 Litwa nie miała wcale tranzytu. Jeszcze w r. 1925 jej tranzyt wynosił śmiesznie małą liczbę - 187 ton i dopiero w r. 1926 wzrósł do 132.850 ton. Cyfry te d dowodzą że Litwa mogłaby swój tranzyt znacznie powiększyć. W końcu dziennik zwraca uwagę rządu, że należy czemprędzej przedsięwziąć kroki dla zwiększenia transportu zagranicznego jeszcze i z tego względu, że port kłajpedzki zupełnie obumiera.

ECHO 21.V./Ryga/ donosi, że na Litwie wyszło rozporządzenie według którego za namową obywateli litewskich do emigracji wprowadza się karę 5000 litów.

LIETUVIS 19.V. we wst. art. czyni zarzuty socjal-demokratom, ludowcom i chrz. demokratom. Ostatni w szczególności zawsze dawniej mówili, że konstytucja litewska wymaga zmiany. Obecnie gdy przeszli do opozycji temu przeczą stanowczo, głosząc że do zmiany konstytucji dąży tylko nieliczna garstka społeczeństwa litewskiego, a mianowicie narodowcy. Otóż ci ostatni oświadczają, iż niebędą liczyć się z opozycją, która im uparcie przeszkadza w pracy dla dobra Litwy. Narodowcy już zyskali sympatję znaczniejszej części społeczeństwa litewskiego, które nie dopuści nigdy do rządu tych ludzi dzięki którym szerzył się komunizm, wzrastała liczba związków zawodowych i szkół polskich w okolicach rdzennie litewskich. Przeto też każdy, kto ośmieli się stanąć na drodze obranej przez stronnictwo narodowców zostanie z niej zmieciony.

3. N O T A T K I   I   I N F O R M A C J E.

THE DIALY TELEGRAPH 21.V pisze, że nastąpiła wymiana not pomiędzy rządami angielskim i amerykańskim w kwestji pretensyj wojennych. Podobno noty te regulują całkowicie wszystkie pretensje morskie w związku z wojną.

THE MORNING POST 20.V. pisze, że Niemcy już od dłuższego czasu prowadzą agitację przeciwko postanowieniom traktatu Wersalskiego dotyczącym kwestji floty. Wysuną one obecnie prośbę by mogły budować łodzie podwodne. Autor pisze, że nietylko państwa sprzymierzone, ale i inne zawahają się czy dać Niemcom w ręce narządzie, które one nadużyły w sposób haniebny podczas ostatniej wojny.

DER TAG 25.V. Kor. z Wiednia donosi, że kaclerz Seipel z okazji uformowania nowego gabinetu wygłosił na posiedzeniu parlamentu exposé, w którem oprócz lojalnej współpracy z sąsiedniemi państwami szczególnie gorące słowa skierował pod adresem Niemiec, kładąc nacisk na wspólnośó pochodzenia kultury i historji z Niemcami. Cały świat wie - mówił - że życzymy sobie i dążymy do zbliżenia obu państw pod względem gospodarczym i każdym innym. Kor. zaznacza, że Seipel nigdy dotychczas nie oświadczył się za połączeniem Austrji z Niemcami w tak jasny sposób.

IZWIESTJA 22.V. Ajencja Tassa donosi z Rygi, że łotewska prasa prawicowa pisze, iż rokowania sowiecko-łotewskie prawdopodobnie zakończą się niepowodzeniem. Delegacja łotewska powróci do Moskwy. Prasa socjal-demokratyczna uważa informacje prasy prawicowej za przedwczesne jednak zaznacza, że o ile po przyjeździe do Moskwy Mendersa Z.S.R.R. nie uwzględni nowych żądań łotewskich i nie poczyni ustępstw rokowania mogą być przerwane.